

**R. P. Martini De Esparza Artieda, Navarri, Theologi Societ.
lesv, Cvrsvs Theologicvs**

iln decem Libros, & duos Tomos distributus, Ivxta Methodvm, Qva In
Scholis Societatis Iesv communiter traditur annis quaternis

Continens Secvndam Secvndæ, & Tertiam Partem D. Thomæ

Esparza Arteida, Martin de
Lugduni, 1666

XXXIII. Vtrum in Christo fuerit libertas indifferentiæ?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94839](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94839)

quem erat intrinſecè determinatus, & actus, ſeu omiſſiones contrarias eſſe eſſentialiter coniunctas cum contemptu Dei ſibi prorsus impoſſibili. Vnde non cognoſcebat actus aliquos eſſe ſibi illicitos, & alios licitos, ſed quosdam eſſe impoſſibiles, aut neceſſarios, alios verò poſſibiles, & ſimul liberos. Eatenus igitur præciſè dici poſſet Chriſtus ſubefſe præceptis legis naturalis, quatenus ea, ſeu neceſſitas, ſeu impoſſibilitas primitus venit ex dictamine, & voluntate ſuperioris. Vnde reſpectu Chriſti nulla poſſeſt deduci poſſibilitas legis, aut præcepti comminantis culpam, & poenam, aut reddentis aliquem eius actum illicitum, ſed neceſſarium, aut impoſſibilem.

Ad 5. Conceditur Chriſtum, quatenus hominem, eſſe ſervum Dei ſervitute naturali, quoniam eſt ſubſtantia rationalis propria Dei ex ſua natura, iuxta illud, ad Corinth. 3. 23. *Chriſtus autem Dei*: ſubiecta eius voluntati non ſolum purè directiue, & utcumque conſiliatiue; ſed etiam præſcriptiue, ac exigitivæ pro libito talium determinatè mediorum ad talem determinatè finem, vertibilis, & præordigibilis efficaciter ad omnia quæcumque libuerit uſque ad mortem incluſivè, iuxta illud nuper expenſum: *Pro nobis omnibus tradidit illum*: Ac proinde Chriſtus eſt *organum animatum, ſeparatum* (ſecundum naturam utique, & voluntatem) *alterius* (nempe Dei) *homo exiſtens*: quæ eſt tota definitio ſervi tradita ab Ariſtotele 1. Polit. cap. 3. & ex ipſo à D. Thoma ibidem lectione 3. Quapropter peccabilitas, & quæ ad illam conſequitur, capacitas obligationis in conſcientia, & comminationis culpæ, ac poenæ ſunt extra conceptum quidditativum ſervitutis in communi, & pertinent ad imperfectionem puri hominis ſervi, eiſque nondum beati. Ergo ex conceptu ſervitutis nihil conſcitur pro ſcopo argumenti: quia Chriſtus eſt ſervus ſeculiſ imperfectionibus peccabilitatis. Idem dicitur conſequenter de conceptu Domini ex parte Dei, qui conceptus non eſt negandus, ſed nobilitandus reſpectu Chriſti retento diſcrimine ſervi à non ſervo per alia prædicata contenta in data ſervi definitione, quæ ſanè definitio uti propria Ariſtotelis, & D. Thomæ eſt pro ſcholis anteponenda aliis aliorum definitionibus, ſecundum quam ſunt accipiendæ authoritates negantes Chriſtum eſſe ſervum, apud Vaſquez diſp. 80. cap. 3. 6. & 7.

Ad 6. Patet ex dictis circa 4. negandam eſſe maiorem, nec ſatis eam probari.

Ad 7. Annihilationi correfpondet ex parte creaturæ ſola potentia paſſiva, ſeu quaſi paſſiva: Obligationi verò, & comminationi correfpondet potentia etiam activa eiſ effectus, ad quem obligatur, atque inducitur per minas. Patet autem potentiam activam creaturæ non tam latè patere, atque patet paſſiva. Vnde nulla eſt conſecutio in argumento. Deinde idem eſt ambitus Dei, ut primi principij, & ultimi finis: necnon ut domini proprietatis, & ſatiffactionis; atque operantis phyſicè, & moraliter. Quare non eſt faciendâ comparatio cum diverſis effectibus, ſeu quaſi effectibus, ſed cum iſdem: hoc autem ſi præſtetur, evaneſcet argumentum; Quia Deus non poſſeſt eſſe principium phyſicè cooperans Chriſto ad actum timoris culpæ, aut poenæ, nec ad actum honeſtum reiectivum, ſeu impeditivum alicuius ſui actus inhoneſti, ut patet ex dictis.

Ad 8. Naturæ humanæ ſecundum ſe ſola ineſt capacitas remota comminationis culpæ, & poenæ, ſicut & incidendi in culpam, & poenam. Ad comminationem autem actualem, eiſque proximam poſſibilitatem requiritur capacitas proxima peccandi; quàm excludit unio ad Verbum, paritas ex timore valet potiùs in contrarium, ut patet ex prima noſtra confirmatione: Timor enim communiter cum D. Thoma

ſibi citato attributus Chriſto eſt ſolum reuerentialis, qui non eſt de culpa, & poena. Attribuitur igitur Chriſto ſola obedientia itidem reuerentialis, ſeu filialis, & charitatiua, non verò extorta viliter per minas, & obligationem in conſcientia.

Ad 9. Noſtræ ſententiæ ſunt Lorca, Ioannes Antonius Velafquez, Viſtoria, apud Medinam, & Ludovicus de Roa apud Puente Hurtado cum Dionyſio Ciſterciens. propendentibus eodem Paludano, & Alberto Magno. Tenent etiam illam, licet non admodum conſequenter Gamachæus, & Bernal; nec ab ea omnino recedit Suarez. Eandem dicunt probabilem, minimèque ſingularem, Medina, de Lugo, & Bernal. Quod attinet ad Patres, iam dictum eſt Græcos eſſe pro nobis, nec apud Latinos quidquam apparet ſpeciale pro præcepto ſtriſtè tali, ſed illud enunciant abſolutè, provt habetur in ſacris litteris; ideòque eidem, quæ iſis eſt adhibita, interpretationi dant aditum. Iuvat ſexta Synodus locuta proculdubio ad mentem Patrum, & dicens actione 4. eodem modo, contextuque verborum Chriſtum fuiſſe obedientem præceptis Dei, & parentum; cum tamen parentes, nec poſſent, nec vellent ipſum obligare in conſcientia, aut minis cum eo agere. Iam Auguſtini illa ſpecialis ponderatio procedit ex mala intelligentia; quia in prima tertiæ eiſ petitionis expoſitione non accipit voluntatem Dei pro conſilio, ſed pro pace, & beata animi tranquillitate viatorum, qualis eſt in Beatis. Conſequenter in ſecunda expoſitione non accipit voluntatem Dei pro eiſ præceptis, ut contradicſtis à ſimplicibus mandatis, ſed abſolutè iuxta totam eiſ vocis amplitudinem, ut dictum eſt de cæteris Patribus. Nec ab eis diſſident communiter in modo loquendi Theologi antiquiores; nec ex modernis, niſi per pauci, ideòque perinde, ac illi ſunt exponendi. Non igitur ineſt oppoſitæ ſententiæ pondus authoritatis, quale obiicitur, eſtque maius pro parte noſtra.

QVÆSTIO XXXIII.

Utrum in Chriſto fuerit libertas indifferentiæ?

Videtur non fuiſſe. 1. Quia Damascenus lib. 3. Orthodoxæ fidei cap. 14. verſus finem: *ſententiam, ait, & electionem in Domino dicere non poſſumus, ſiquidem propriè loqui ſtudemus*. Libertas autem indifferentiæ abſque ſententia, id eſt, dictamine concludente; Quid agendum, & abſque electione eſſe non poſſeſt. Ergo libertatem indifferentiæ in Chriſto Domino dicere non poſſumus per locutionem propriam.

2. Electio eſt appetitus præconſiliati ex Ariſt. 3. ethic. cap. 3. ad finem. In Chriſto autem non potuit eſſe præconſiliatum; quia conſilium inſit tantum de incertis & Chriſto omnia erant certa. Ergo in Chriſto non potuit eſſe electio, quæ eſt proprius actus principij indifferentis.

3. Chriſtus Dominus erat intrinſecè determinatus ad unum oppoſitorium, nempe ad bonum, abſque vlla poſteſtate ad oppoſitum boni, quod eſt malum; quia erat intrinſecè impeccabilis, ut dictum eſt. Libertas autem indifferentiæ eſt ad utrumlibet oppoſitorium. Ergo hæc in Chriſto non erat.

4. Vbi concurrunt duæ potentie appetitivæ inæquales, benè inuicem ordinatæ, quæ eſt inferior ſubordinatur perfectè ſuperiori, eiſque motu rapitur neceſſariò; ac proinde non eſt domina ſui actus, ut dictum eſt de appetitu ſenſitivo, & rationali Chriſti. Erant autem in ipſo ſimiliter duæ voluntates, humana & diuina, benè inuicem ordinatæ. Ergo humana, ut potè inferior, erat perfectè ſubordinata diuinæ, eiſque proinde motu rapiebatur neceſſariò abſque domini

dominio sui actus; quod tamen est de conceptu potentiae liberae libertate indifferentiae.

5. Christo inerat inuitabiliter scientia beata, eademque erat essentialiter connexa cum omnibus, & singulis actibus ab eo exercitis pro quavis temporis differentia, & essentialiter impossibilis cum omissione cuiuslibet eorum, quia omnes illos, & singulos representabat, ut constat ex qu. 28. eratque essentialiter vera, utpote supernaturalis, & beatificans. Quidlibet autem inuitabile, simulque essentialiter impossibile cum omissione alicuius actus aufert libertatem indifferentiae respectu eiusdem. Ergo non fuit in Christo libertas indifferentiae respectu vllius sui actus.

Art. 1. Resp. in Christo fuit libertas requisita ad merendum; meruit enim de facto, quod est certum ex fide, ut dicitur quaest. 38. Libertas autem indifferentiae, quae est eadem cum libertate à necessitate, est requisita ad merendum, ut constat ex definitione Innocentij X. in Bulla, quae incipit. *Cum occasione* edita paucos ante dies hoc ipso anno 1653. pridie Calendae Iunij super quinque propositionibus Cornelij Iansenij, in qua haeretica declaratur, & ut talis damnatur tertia propositio, quae est huiusmodi. *Ad merendum, & demerendum in statu naturae lapsae non requiritur in homine libertas à necessitate, sed sufficit libertas à coactione.* Valet verò consequentia quasi à fortiori à statu naturae lapsae ad statum innocentiae proprium Christi, pro existentia, & necessitate libertatis à necessitate; quod neque ij in dubium vnquam reuocant, quorum occasione ista declarationis, & condemnationis sententia lata est. Fuit igitur in Christo libertas indifferentiae.

Art. 2. Deinde humana natura assumpta est à Verbo cum omni perfectione ipsi connaturali, nec impossibile cum fine Incarnationis, ut dictum est supra. Libertas autem indifferentiae est aliqua perfectio; siquidem datur in Deo; eademque est humanae naturae connaturalis; siquidem datur in puro homine vniuersaliter pro quouis statu: nec est impossibile cum fine Incarnationis, sed magis ad eum necessaria; siquidem obtentus est per opera meritoria, & satisfactoria.

Art. 3. Demum indifferentia deficit voluntati absolute, vel ex parte principij ob imperfectionem cognitionis, vel ex parte obiecti pure boni, aut necessitatis ad beatitudinem: Aberat autem à Christo imperfectio cognitionis, eidemque aderant plura obiecta creata habentia perfectionem coniunctam cum imperfectione, cum quibus, & sine quibus substantia beatitudinis omnino subsisteret. Nihil ergo fuit, quod auferret Christo libertatem indifferentiae.

Ad 1. Damascenus negat Christo solam sententiam, qualis in nobis est depulsa ignorantiae, & determinationis dubitationis praexistens: & electionem per se pendentem à tali sententia. Sequitur nimirum immediate apud ipsum: *Etenim sententia post ignota rei investigationem, & deliberationem affectio est ad id, quod decretum est.* Sed talis imperfectio non est de conceptu per se libertatis, & electionis in communi. Siquidem haec datur in Deo, iuxta illud 1. ad Ephes. 4. *Elegit nos in ipso.* Ergo potuit similiter esse in Christo sententia, & electio expers imperfectionis merito illi negata à Damasceno.

Ad 2. Praconscriptio, & discursus circa eligenda praecedit in nobis ante electionem ob imperfectionem cognitionis, & ignorantiam; sed ad electionem solum requiritur per se, & immediate vltimum dictamen circa eligibile; quod dictamen quia Christo aderat absque praevio discursu, propterea in ipso potuit esse libera, ac indifferens electio absque praconscripto formaliter, & adaequate sumpto.

Ad 3. Christus non fuit indifferens ad bonum, &

malum; fuit tamen indifferens ad hoc, vel illud bonum inuicem impossibilia; atque hoc est sufficiens ad libertatem indifferentiae simpliciter, praesertim cum dicat Augustinus, & merito, potestatem peccandi non esse libertatem, nec partem libertatis.

Ad 4. Sicut in Christo sunt duae naturae non vnitae inuicem immediate; ita etiam sunt duae voluntates, & duae electiones, quarum neutra alteram sibi de necessitate subordinat despotice, sed diuina humanam politice. Quia vtraque est capax operandi indifferenter cum dominio sui actus, expeditque ad fines diuinae prouidentiae; ut sinatur humana voluntas sic operari, ut apparet ex responsione ad quaestionem. Nec propterea perturbatur debita subordinatio, ut patebit quaest. 37. Alia est ratio de appetitu rationali, & sensitivo; quia vterque est eiusdem naturae, & sensitivus minime capax electionis, nec determinatus ad honestum, nisi ex imperio rationalis.

Ad 5. Sola beatitudo quoad substantiam inerat Christo necessario, ac inuitabiliter. Quia gloriam accidentalem habuit dependenter à suis meritis, ut infra dicitur; atque adeo libere, & contingenter: Non autem pertinet ad substantiam beatitudinis Christi scientia beata horum potius suorum actuum, quam aliorum, & effectuum, seu praemiorum penduntium ex illis; quia gloria accidentalis confurgit ex visione horum obiectorum in Deo. Ergo beatitudo quatenus necessario, ac inuitabiliter habita non fuit essentialiter connexa, aut impossibilis cum talibus determinate operationibus Christi, ut viatoris. De antecessione scientiae beatae ad istas operationes, dicitur infra.

QVÆSTIO XXXIV.

Vtrum Christus fuerit indifferens ad actus inaequales.

Videtur non fuisse. 1. Quia Christus sicut est intrinsece impeccabilis: ita etiam est intrinsece irreprehensibilis, minimeque capax; qui ob aliquam suam operationem constituitur proxime reprehensibilis: si enim oportet Episcopum irreprehensibilem esse, ut dicitur 1. ad Tim. 3. 2. quando maiori ratione necesse erat esse intrinsece, & ex natura rei irreprehensibilem, minimeque capace, qui incideret in indignitatem operandi cuiquam reprehensioni, & exprobrationi obnoxiam, eum, qui ex intrinseca sua dignitate erat ex natura rei supremus omnium Pastor, Caput, & Exemplar. Non fuisset autem sic irreprehensibilis Christus, si fuisset indifferens ad actus inter se inaequales, quia haec indifferentia continet in se potestatem eligendi actum minus perfectum, omisso libere alio perfectiori: Atque haec electio, & omissio est reprehensibilis. Reprehenduntur enim passim non solum qui peccant, sed etiam tepide, & minus quam possent perfecte operantes; maxime si speciali aliqua ratione ad summam vitae perfectionem teneantur; vti profecto tenebatur Christus ratione modo insinuata.

2. Non est bonus, ac perfectus filius; neque bonus, ac perfectus amicus, qui non exhibet opera summe placentia patri, & amico; proindeque contemnit maiorem eorum inclinationem, & complacentiam, & sic inducit aliquam naturae dilectionis tepiditatem. Christus autem erat necessario, & non libera electione bonus, ac perfectus tum filius, tum amicus aeterni Patris: Nec enim credendum est illud apud Mat. 3. 17. obiter expensum supra: *Hic est filius meus dilectus in quo mihi bene complacui:* ita de facto verificari, ut potuerit